

Міністерство освіти та науки України
Національний університет водного господарства та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін Міністерство освіти та науки України

07-10-27М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
навчальної дисципліни

«Методологія наукових досліджень у галузі»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю»
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 2 від 17.10.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до семінарських занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень у галузі» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Кочубей А. В. – Рівне : НУВГП, 2024. – 17 с.

Укладач: Кочубей А. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ННІЕМ НУВГП.

Відповідальний за випуск: Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін ННІЕМ НУВГП.

Керівник групи забезпечення спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки – Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін ННІЕМ НУВГП.

Попередня версія МВ 07-03-326М

© А. В. Кочубей, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Методичні поради для роботи над дисципліною.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	5
4. Теми семінарських занять.....	7
5. Плани семінарських занять.....	8
6. Теми самостійного вивчення.....	12
7. Оформлення звіту до самостійної роботи.....	13
8. Питання до підсумкового контролю.....	13
9. Рекомендована література.....	15
10. Інформаційні ресурси.....	17

1. Передмова

Програма навчальної нормативної дисципліни «Методологія наукових досліджень у галузі» укладено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Курс «Методологія наукових досліджень у галузі» належить до циклу гуманітарних дисциплін, пов'язаних з пізнанням і використанням особистісного потенціалу здобувача освіти у процесі навчання, виховання, оволодінням соціальним досвідом.

Дисципліна «Методологія наукових досліджень у галузі» – важливий курс науково-педагогічного циклу, який навчає здобувачів освіти розуміти методологію, теорію, технології, методи та організацію науково-дослідницької діяльності і є базою для аспірантів, докторантів, здобувачів наукових студентів, співробітників наукових підрозділів різного профілю.

Навчальна дисципліна належить до складової освітньо-наукової програми, що забезпечує набуття наукових компетентностей. Вимоги до компетенцій визначено галузевими стандартами вищої освіти України.

Предмет навчальної дисципліни – закономірності процесу формування нової людини, всебічно розвиненої особистості. Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу передбачає наявність базових знань із курсів: «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності», «Педагогіка»; «Математична статистика», «Філософія»; роботу над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на заняттях, самостійну роботу та виконання окреслених завдань.

Вивчення дисципліни передбачає розробку педагогічних основ подальшого вдосконалення навчально-виховного процесу відповідно до перебудови змісту освіти, апробації нових навчальних планів і програм, пошук оптимальних методів навчання і виховання, що забезпечують максимальне врахування індивідуально-типологічних особливостей підростаючої особистості.

Пропонований курс передбачає формування компетенцій, які необхідні для вирішення завдань, що пов'язані із плануванням і проведенням наукових досліджень і впровадженням їх результатів у практичну діяльність.

Мета викладання дисципліни – ознайомити здобувачів освіти з процесами наукового дослідження, його структурою, методами дослідження; надати систему знань про етапи науково-дослідної роботи.

Основні завдання викладання дисципліни:

- отримання знань з методології наукового дослідження в галузі соціально-виховної роботи, необхідних для написання наукової роботи (курсової, магістерської);

- набуття знань щодо організації наукового дослідження, написання та оформлення наукових тез, статей; щодо порядку захисту наукової роботи;

- отримання знань про організацію науково-дослідницької діяльності в галузі соціально-виховної роботи;

- системний розвиток особистості майбутнього фахівця, формування компетенцій, що сприяють самореалізації в науковій творчості та науково-дослідній діяльності загалом.

мати навички:

- конспектування літературних джерел;
- публічного виступу; самостійної роботи з вивчення матеріалів навчальної дисципліни; вільного володіння понятійним апаратом;
- оперування термінологією під час виконання навчальних завдань та виступів на семінарах, конференціях тощо.

-

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни здійснюють через вивчення трьох блоків: теоретичного, практичного й блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка і написання контрольної роботи, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння здобувачами освіти змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, вимог до виконання самостійного вивчення, форми підсумкового контролю методичні вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, запитання до підсумкового контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для якісної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, план, перелік завдань для підготовки до семінарського заняття та літературу.

3. Програма навчальної дисципліни**Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень у галузі психології****Тема 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього**

Наука як система знань. Основні поняття науки. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.

Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень.

Основні види наукових досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень. Ефективність наукових досліджень.

Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види

Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.

Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.

Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.

Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.

Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила. Надійність. Репрезентативність.

Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Передбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження.

Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод вимірювання. Принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.

Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.

Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.

Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.

Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

Тема 4. Теоретичні методи наукового дослідження

Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.

Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.

Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

Тема 5. Зміст та складові науково-дослідного процесу

Стадії науково-дослідного процесу. Схеми науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми. Критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.

Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.

Організація науково-дослідних робіт. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації. Основні завдання НОП. Елементи НОП. Нормування праці науковців.

Тема 6. Форми відображення результатів наукових досліджень

Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.

Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.

Види монографій: наукові та практичні.

Тема 7. Форми висвітлення наукових досліджень

Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.

Тема 8. Форми висвітлення наукових досліджень

Винахідницька діяльність. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття.

Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	2	2
2	Поняття методології наукових досліджень та її види	2	2
3	Емпіричні методи наукового дослідження	2	
4	Теоретичні методи наукового дослідження	2	
5	Зміст та складові науково-дослідного процесу	2	
6	Форми відображення результатів наукових досліджень (автореферат дисертації)	2	
7	Форми висвітлення наукових досліджень (тези доповіді)	2	
8	Форми висвітлення наукових досліджень (доповідь на конференції)		2
	Разом	14	6

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Поняття наукового дослідження та вимоги до нього

План

1. Наука як система знань. Основні поняття науки.
2. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.
3. Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики.
4. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень.
5. Основні види наукових досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень.
6. Ефективність наукових досліджень.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати й підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельок, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд ; 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 495 с.
3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 с. ISBN 978-966-364-820-0.
4. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. К. : «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер).

Семінарське заняття № 2

Тема: Поняття методології наукових досліджень та її види

План

1. Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології.
2. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.
3. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.
4. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.
5. Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати й підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень. К. : Кондор, 2004.
2. Рудь Н. Т. Методологія наукових досліджень : конспект лекцій. Луцьк : РВВ ЛДТУ, 2007. 96 с.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. К. : АБУ, 2002. 480 с.
4. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання – Прес, 2002. 295 с.
5. Макогон Ю. В., Пилипенко В. В. Основи наукових досліджень в економіці. Донецьк : Альфа прес, 2007. 144 с.
6. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень. К. : Знання, 2007. 317 с.

Семінарське заняття № 3

Тема: Емпіричні методи наукового дослідження

План

1. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила. Надійність. Репрезентативність.
2. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Передбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження.
3. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод і принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.
4. Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.
5. Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.
6. Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.
7. Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати й підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Ганін В. І., Ганіна Н. В., Гурова К. Д. Методологія соціально-економічного дослідження : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
2. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2004. 212 с.
3. Єріна А. М. Організація вибіркового обстежень : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2004. 127 с.
4. Здобувачу наукового ступеня : метод. рекомендації / Упоряд. С. В. Сьомін. К. : МАУП, 2009. 184 с.

Семінарське заняття № 4

Тема: Теоретичні методи наукового дослідження

План

1. Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження.
2. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.
3. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання.
4. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.
5. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.
- 6.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати й підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельок, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд ; 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 495 с.
3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 с. ISBN 978-966-364-820-0.
4. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. К. : «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер).

Семінарське заняття № 5

Тема: Зміст та складові науково-дослідного процесу

План

1. Стадії науково-дослідного процесу. Схема науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми.
2. Критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.
3. Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-перспектив наукового дослідження.
4. Організація науково-дослідних робіт. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації. Основні завдання НОП. Елементи НОП. Нормування праці науковців.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати й підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд ; 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 495 с.
3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 с. ISBN 978-966-364-820-0.
4. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. К. : «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер).

Семінарське заняття № 6

Тема: Форми відображення результатів наукових досліджень

План

1. Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.
2. Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.
3. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірники, журнали.
4. Види монографій: наукові та практичні.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати й підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд ; 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 495 с.
3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 с. ISBN 978-966-364-820-0.
4. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. К. : «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер).

Семінарське заняття № 7

Тема: Форми висвітлення наукових досліджень

План

1. Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат.
2. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати й підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

1. Рекомендована література

2. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень. К. : Кондор, 2004.
3. Рудь Н. Т. Методологія наукових досліджень : конспект лекцій. Луцьк : РВВ ЛДТУ, 2007. 96 с.
4. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. К. : АБУ, 2002. 480 с.
5. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання – Прес, 2002. 295 с.
6. Макогон Ю. В., Пилипенко В. В. Основи наукових досліджень в економіці. Донецьк : Альфа прес, 2007. 144 с.
7. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень. К. : Знання, 2007. 317 с.

6. Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Основні види наукових досліджень. Ефективність наукових досліджень.	4	2

2	Методологія наукового дослідження в психології. Конкретнонаукова методологія.	8	4
3	Емпіричні методи наукового дослідження.	8	6
4	Теоретичні методи наукового дослідження.	8	8
5	Організація науково-дослідних робіт.	8	10
6	Форми відображення результатів наукових досліджень. Винахідницька діяльність.	8	12
7	Відгук опонента та відгук на автореферат дисертації.	8	14
8	Наукова інформація та її джерела. Робота із джерелами інформації.	10	16
Разом		60	82

7.Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в таблиці.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

8. Питання до підсумкового контролю

1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього
2. Наука як система знань. Основні поняття науки. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.
3. Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики.
4. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми.
5. Вимоги до наукових досліджень.
6. Основні види наукових досліджень.
7. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень.
8. Ефективність наукових досліджень.
9. Поняття методології наукових досліджень та її види
10. Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.
11. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.
12. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.

13. Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.
14. Емпіричні методи наукового дослідження
15. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження.
16. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила.
17. Надійність. Репрезентативність.
18. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження.
19. Передбачуваність.
20. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження.
21. Етапи проведення спостереження.
22. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка.
23. Метод вимірювання.
24. Принцип вимірювання.
25. Вимірювальна інформація.
26. Види вимірювальних величин.
27. Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.
28. Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту.
29. Етапи проведення експерименту.
30. Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.
31. Сутність гіпотези, її особливості.
32. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться.
33. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.
34. Теоретичні методи наукового дослідження
35. Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження.
36. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.
37. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання.
38. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.
39. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.
40. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

41. Зміст та складові науково-дослідного процесу
42. Стадії науково-дослідного процесу. Схема науково-дослідного процесу.
43. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів.
44. Процедура вибору наукової проблеми. Критерії вибору теми.
45. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.
46. Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження.
47. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження.
48. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи.
49. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.
50. Організація науково-дослідних робіт. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації.
51. Основні завдання НОП. Елементи НОП.
52. Нормування праці науковців.
53. Форми відображення результатів наукових досліджень
54. Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.
55. Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання.
56. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.
57. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.
58. Види монографій: наукові та практичні.
59. Форми висвітлення наукових досліджень
60. Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.
61. Форми висвітлення наукових досліджень
62. Винахідницька діяльність.
63. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття.
64. Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.

9.Рекомендована література

Основна література

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. *Методологія і організація наукових досліджень* : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2014. 142 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
3. Дутковський І. *Взаємодія традицій і новацій у науці. Гілея: науковий вісник* : зб. наук. пр. / голов ред. В. М. Вашкевич. Київ : ВІР УАН, 2013. Вип. 73 (№ 6). С. 136–138.

4. Пунченко О. П. Методологічні новації у сучасному науковому пізнанні. *Гуманітар. вісн. ЗДІА*. 2014. № 57. С. 27–37.
5. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. *Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник*. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.
6. Сікорський П. *Нова педагогіка*. Львівська політехніка, 2021. 570 с.

Допоміжна література

1. Кочубей А. В., Сокаль В. А., Якубовська С. С. Соціально-психологічний супровід здобувачів вищої освіти в умовах війни засобами арт-терапії. *Rehabilitation & Recreation: науковий журнал*. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Том 18, No 1. С. 104–118.
2. Олексін Ю. П., Кочубей А. В., Сокаль В. А., Шевчук Т. Є., Якубовська С. С. Принципи змішаного навчання. *The 6th International scientific and practical conference «Modern research in science and education»*. (February 8-10, 2024) VoScience Publisher, Chicago, USA. 2024. 548 p. С. 291–296. ISBN 978-1-73981-123-5. UDC 001.1.
3. Олексін Ю. П., Кочубей А. В., Сокаль В. А., Шевчук Т. Є., Якубовська С. С. Розвиток професійної кар'єри фахівців в сучасних умовах. *The 6th International scientific and practical conference «Current challenges of science and education»*. (February 12-14, 2024) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2024. 517 p. С. 242–251. ISBN 978-3-954753-05-5. UDC 001.1.
4. Олексін Ю. П., Кочубей А. В., Сокаль В. А., Шевчук Т. Є., Якубовська С. С. Творчість майбутнього фахівця як чинник професійної самоідентифікації. *The 5th International scientific and practical conference «Innovative development of science, technology and education»*. (February 15-17, 2024) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2024. 610 p. С. 320–329. ISBN 978-1-4879-3792-8. UDC 001.1.
5. Олексін Ю. П., Кочубей А. В., Плюта Н. В., Якубовська С. В., Цецик Я. П. Наукові підходи до визначення творчої особистості. *Kapitel 2 / chapter 2*² *Essence and content of teacher training institutions complete general average education under the conditions of a master's degree / Wissenschaft für den modernen Menschen: Bildung und Pädagogik, Leibeserziehung und Sport, Psychologie und Soziologie. Monografische Reihe «Europäische Wissenschaft»*. Buch 26. Teil 5. 2024. *Science for modern man: Education and pedagogy, Physical education and sports, Psychology and sociology. Monographic series «European Science»*. Book 26. Part 5. 2024. С.42–63.
6. Філоненко М. М. *Психологія спілкування : підручник*. К. : Центр учбової літератури, 2018. 224 с. (Т. 9-11)
7. Фіцула М. М. *Педагогіка : навч. посіб.* К. : «Академвидав», 2016. 352 с. (Альма-матер).

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. «Наукова бібліотека НУВГП м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
3. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://osvita.ua/>
4. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.libr.rv.ua/>
6. Психологічний сайт. URL: <http://psy.piter.com/>
7. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська,44). URL: <http://www.cbc.rv.ua/>.
8. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, який затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 11.05.2021 р. № 520.